

TÜRKİYE'DEKİ ÜNİVERSİTELERİN TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ 4. SINIF ÖĞRENCİLERİNİN TÜRKOLOJİ KAVRAMINA İLİŞKİN ALGILARI¹

*Serdar YAVUZ**

*Ahmet AKKAYA***

*Özcan BAYRAK****

ÖZET

19. yüzyıl Avrupa'sında İslam, Doğu ve dil araştırmaları ekseninde gelişen Türkoloji, günümüzde Türk'e ait ne varsa inceleyen bir bilim hâline gelmiştir. Özellikle ilk dönemlerde Türkologların dil araştırmalarına yoğunlaşması, onun bakış açısı ve yöntemlerini kullanması nedeniyle Türkolojinin sadece kavramsal olarak Türk diliyle özdeşleşmesine neden olmuştur. Bu çalışmaların etkisiyle Türkoloji, Türk dili gibi algılanmıştır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin "Türkoloji" kavramına ilişkin algılarını, geliştirdikleri metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye Cumhuriyeti sınırlarında bulunan yedi coğrafi bölge (Marmara Bölgesi, Ege Bölgesi, Akdeniz Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Karadeniz Bölgesi, Doğu Anadolu bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi) ve bu bölgeler içerisinde bulunan 7 üniversitenin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 4. sınıfında okuyan 320 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri her öğrencinin "*Türkoloji... gibidir, çünkü ...*" cümlesini tamamlamasıyla elde edilmiştir. Verilerin analiz edilmesinde ise toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşılabilecek olan içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin % 87,7'sinin Türkoloji kavramına ilişkin olumlu, % 11,4'ünün olumsuz ve % 0,9'unun ise hem olumlu hem de olumsuz bir algıya sahip oldukları tespit edilmiştir. Olumlu algıya sahip öğrenciler; değer katma, disiplin, inceleme alanı; olumsuz algıya sahip öğrenciler bilimsel eksiklik, iş kaygısı, olumsuz tutum; hem olumlu hem de olumsuz algıya sahip öğrenciler ise hem olumlu hem de olumsuz tutum kodu altında toplanan metaforlar geliştirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkoloji, Türk, dil, edebiyat, algı.

¹ Bu makale, 12-14 Eylül 2012 tarihlerinde Varşova Üniversitesi Şarkiyat Fakültesinin düzenlediği "II. Uluslararası Türkoloji Sempozyumu Başarı ve Zaaflarıyla Çağdaş Türkoloji" de sunulan bildiri temel alınarak oluşturulmuştur.

* Yrd. Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, syavuz@adiyaman.edu.tr

** Yrd. Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, aakkaya@adiyaman.edu.tr

*** Yrd. Doç. Dr., Adıyaman Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, obayrak@adiyaman.edu.tr

**PERCEPTION OF THE TURKOLOGY CONCEPT AMONG
FOURTH GRADE STUDENTS OF THE DEPARTMENTS OF
TURKISH LANGUAGE AND LITERATURE IN THE
UNIVERSITIES IN TURKEY**

ABSTRACT

The Turkology, having been developed from the point of view of East, Islam and linguistic researches in the Europe of the 19th century, has been, in the present, a science which searches whatever exists related to The Turks. Since the Turkologists, particularly in the early periods, have been concentrated on linguistic researches and utilized the point of view and methods of it, the Turkology has only been conceptually identified with the Turkish Language. The Turkology, as the effect of these studies, has been perceived as the Turkish language. The purpose of this study is to reveal the perceptions of the fourth grade students in the department of Turkish Language and Literature in Turkish universities via metaphors they develop. The working group of the study consists of 320 students studying in the departments of Turkish Language and Literature of seven universities in seven geographical regions (Marmara Region, Aegan Region, Mediterranean Region, Central Anatolia Region, Eastern Anatolia Region, South Eastern Anatolia Region) inside the borders of the Turkish Republic. The data of the study has been obtained by each student completing the sentence: “Turkology is like ..., because...”. In the phase of data analysis, a technique of contents analysis, which can associate with the relations and concepts that are capable of explaining the data, has been used. As a result of the research it is detected that % 87 of students of fourth class Turkish Language and Literature Departments have a positive perception, % 11,4 of them have negative perception and % 0,9 of them have both positive and negative perception about the term Turkology. Students having positive perception develop the areas of adding value, discipline, research; students having negative perceptions develop scientific lackness, work job anxiety, negative conduct; students having both negative and positive perception develop metaphors under the name of both positive and negative code.

Key Words: Turkology, Turk, language, literatüre, perception.

Giriş

Türkoloji kavramı; genel olarak Türk ve Türklükle ilgili her kavramı inceleyen bilim dalı olarak bilinmektedir. Bu kavramın içine Türk dili, edebiyatı, tarihi, sanat tarihi, sosyolojisi, felsefesi, iktisadı ve bunlar gibi daha birçok başlık da girmektedir. “Türklük bilimi/Türkoloji, (Esk. Ter. Türkiyat, Fr. Turcologie, Alm. Turkologie, İng. Turkology) dar anlamda Türk dili ve lehçelerini, geniş anlamda Türkleri ve Türklükle ilgili konuları araştıran bilim koludur. Özellikle Türk dili, Türk edebiyatı, Türk tarihi, Türk folkloru ve Türk sanatı gibi konular, Türklük biliminin ilgi alanını oluşturur.” (Buran ve Alkaya, 2009: 19).

Türkler dünya üzerinde çok geniş bir coğrafyada yaşamaktadır. Doğuda Moğolistan ve Çin içlerinden, batıda Bosna-Hersek içlerine; kuzeyde Yakutistan’dan ve Moskova yakınındaki Kazan şehrinde, güneyde Bağdat, Lübnan sınırı ve Kıbrıs içlerine kadar uzanan büyük bir

Turkish Studies

coğrafyaya yayılmışlardır. 20-90 doğu boylamları ile 33-65 kuzey enlemleri arasında yer alan bu coğrafya, kuş uçuşu, doğudan batıya 6-7 bin, kuzeyden güneye 3 bin kilometrelik bir alanı içine alır (Ercilasun, 1997: 55). Bu büyük coğrafyada, tarih boyunca çok sayıda Türk devleti kurulmuş ve uzun yıllar “Avrasya” coğrafyası Türkler tarafından yönetilmiştir. Bu coğrafyada doğan dil zamanla sınırlarına sığmamış Batı’ya doğru hep ilerlemiştir. Gelişim süreci 6 ve 8. yüzyılda başlayan Türkoloji, 16. yüzyılın ortalarından itibaren ve özellikle de 17. yüzyıldan sonra, Türk dünyası dediğimiz bu büyük coğrafyanın doğu, batı, kuzey ve güney uçlarında kırılmalar ve geriye dönüşler yaşamıştır. Bu değişimler Türk yaşam felsefesi ve özellikle dil ve edebiyat alanında farklılaşmalara sebep olmuştur. Bu farklılıkların dil ve edebiyata yansımaları yazarlara olumlu ve olumsuz bakış açıları kazandırabilmiştir. Türkolojinin tarihi süreci elbette incelenmeye değer bir çalışma alanıdır.²

Türkoloji alanında yapılan çalışmaları, çalışma yapılan coğrafyalar olarak birkaç başlık altında toplamak doğru olacaktır. Çalışmaların başlangıç noktası her ne kadar bu topraklar olsa da çalışma yapan bilim insanları bölge olarak hem bu coğrafyanın Batısında hem de Doğusunda bulunmaktadır. Üçüncü başlık olarak da bu topraklarda yaşayan insanların yaptıkları çalışmaları da almak gerekmektedir.

Kuruluş tarihi diye nitelendirebileceğimiz ilk eserlerin ortaya çıkışı 6 ve 8. yüzyılda başlayan Türkoloji/Türklük bilimi kürsü olarak kuruluşu yukarıda verdiğimiz yüzyıllardan çok daha sonraya kurulmuştur. “Türklük bilimi olarak adlandırılan ilk Türkoloji kürsüsü 1795’te Paris’te Ecoledes Languages Orientales Vivantes’te kurulmuştur. Bunu Şarkiyat ve Türkoloji ile ilgili diğer enstitüler takip etmiştir. Moskova (1814), Paris (1821), Londra (1906) gibi merkezlerde Türkolojiyle ilgili çeşitli müesseseler kurulmuş ve bu merkezlerin başlıca amacı Türkçenin öğretilmesi olmuştur. Şu anda yaklaşık olarak 223 civarında Türkolojiyle ilgili birim bulunmaktadır.” (Dolunay 2005: 286-292; aktaran: Çetin ve Eskimen, 2012: 20).

Türkoloji ile ilgili çalışmaların bir diğer boyutu ise Anadolu’nun Doğusunda Arap ve Farsların yaptığı çalışmalardır. Ahmet Buran ve Ercan Alkaya “Çağdaş Türk Lehçeleri” isimli kitaplarında Avrupalı bilim insanlarının yaptığı çalışmalardan sonra Arap ve İranlıların yaptığı çalışmaları sıralamıştır. “XIII.-XIV. Yüzyılda Ebu Hayyan (Kitabü’l-İdrak Li-Lisani’l Etrak), İbn Mühenna (Hilyetü’l-İnsan ve Hilbetü’l-Lisan) gibi Arap dilcileri, Memluk Türkçesi üzerinde çalışmışlardır. Bu arada İranlı tarihçi Cüveynî (Cihankuşa), Fahrettin Mübarekşah (Şecere-i Ensab) XII. ve XIII. yüzyılda Göktürklerle ait yazıtlardan söz ederler.” (Buran ve Alkaya, 2009: 21).

Türkolojiyi inceleme alanı olarak seçen Batılı ve Doğulu bilim insanlarının dışında, Türklük bilgisinin doğduğu topraklarda da azımsanmayacak miktarda bilim insanı Türkoloji ile ilgili çalışma yapmıştır. Türkoloji çalışmaları ilk olarak Divânü Lügati’t-Türk ile 11. yüzyılda Kaşgarlı Mahmud ile başlamıştır. Daha sonraki yıl ve yüzyıllarda çalışmalar hep devam etmiş 19. yüzyılda ise Ahmet Cevdet Paşa, Ahmet Vefik Paşa, Süleyman Paşa, Şemseddin Sami ile Türklük bilgisi Anadolu coğrafyasında bilim ve inceleme alanı olarak sistemli bir şekilde ortaya çıkmıştır.

Türklük biliminin (Türkoloji) Türkiye ve Türkiye dışındaki diğer ülkeler olmak üzere farklı boyutları bulunmaktadır. Türkolojinin bağımsız bir bilim dalı hâline gelmesinde, Batılı devletlerde farklı amaçlarla gerçekleştirilen araştırmaların etkisi yadsınamaz bir gerçektir. Osmanlı İmparatorluğu ile ilişki içinde bulunan Almanya ve Macaristan gibi ülkelerde Türkoloji araştırmaları, Doğu ve İslam araştırmaları kapsamında ve öncelikle de dil incelemeleri merkezli bir gelişme göstermiştir (Özdemir, 2006: 9).

²İlk eserlerini MS 6. ve 8. yüzyıllar arasında veren Türklük bilimi zaman içerisinde değişik sebeplerle zirveye çıkmış veya gelişim öyküsüne bağlı olarak sancılı süreçler de geçirmiştir. Bu konuyla ilgili olarak gelişim ve değişim süreçlerini incelemek için Prof. Dr. Ahmet Buran’ın (2010) yazdığı “Kurşunlanan Türkoloji” adlı kitaba bakılabilir.

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1, Winter 2013

Türk dili, edebiyatı, folkloru, halk edebiyatı, etnografyası, tarih, sanat tarihi, resim, minyatür... kısacası Türk'e ve Türklüğe ait her kavram ve durum Türkoloji / Türklük bilgisinin inceleme alanına girer. Bununla birlikte, Türkoloji çalışmaları sadece Türkiye Cumhuriyeti sınırlarında sürdürülmemektedir. Maalesef ki çalışmaların başlangıcı ve önemli bir bölümü sınırların dışında başlamış, sınırların içini etkilemiştir. Rusya, Macaristan, Arnavutluk, Amerika Birleşik Devletleri ve bunun gibi birçok ülkede Türkoloji/ Türklük Bilgisi çalışmaları yapılmaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, Türkiye'deki üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin Türkoloji kavramına ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya çıkarmaktır. Bu genel amacı gerçekleştirmek için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Türkiye'deki üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 4. sınıf öğrencileri, Türkoloji kavramına ilişkin algılarını hangi metaforlarla açıklamaktadırlar?
2. Öğrencilerin "Türkoloji" kavramına ilişkin olarak ileri sürdükleri metaforlar, hangi kategoriler altında toplanabilir?

Yöntem

Bu çalışma, nitel bir araştırma olup araştırmada veriler içerik analizi tekniğiyle elde edilmiştir. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metnin bazı sözcüklerinin daha küçük kategorileri ile özetlendiği sistematik, yinelenen bir tekniktir (Büyüköztürk, 2009: 269).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Türkiye Cumhuriyeti sınırlarında bulunan yedi coğrafi bölge (Marmara Bölgesi, Ege Bölgesi, Akdeniz Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Karadeniz Bölgesi, Doğu Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi) içerisindeki 7 üniversitenin 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 4. sınıfında okuyan 320 öğrenci oluşturmaktadır. Bölgeler, üniversiteler ve çalışmaya katılan öğrenciler ile bu öğrencilerin yüzdeleri şöyledir:

Tablo-1. Çalışma grubunun özellikleri.

Coğrafi Bölge	Üniversite	Araştırmaya Katılan Öğrenci Sayısı ve Yüzdesi		
		Cinsiyet	(f)	%
Akdeniz Bölgesi	Çukurova Üniversitesi	Kadın	28	8,75
		Erkek	22	6,87
Ege Bölgesi	Celal Bayar Üniversitesi	Kadın	27	8,48
		Erkek	20	6,25
Doğu Anadolu Bölgesi	Kafkas Üniversitesi	Kadın	24	7,50
		Erkek	21	6,56
Güneydoğu Anadolu Bölgesi	Adıyaman Üniversitesi	Kadın	24	7,50
		Erkek	22	6,87
İç Anadolu Bölgesi	Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi	Kadın	26	8,12
		Erkek	21	6,56
Karadeniz Bölgesi	Karadeniz Teknik Üniversitesi	Kadın	23	7,18
		Erkek	16	5,00
Marmara Bölgesi	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	Kadın	27	8,43
		Erkek	19	5,93
Toplam			320	100

Turkish Studies

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanması için, 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Türkiye Cumhuriyeti sınırlarında bulunan yedi coğrafi bölge (Marmara Bölgesi, Ege Bölgesi, Akdeniz Bölgesi, İç Anadolu Bölgesi, Karadeniz Bölgesi, Doğu Anadolu Bölgesi ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi) içerisindeki 7 üniversitenin 2011-2012 eğitim-öğretim yılında Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 4. sınıfında okuyan 320 öğrenciden “*Türkoloji... gibidir; çünkü...*” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Böylelikle “Türkoloji” kavramına ilişkin öğrencilerin sahip oldukları metaforlar belirlenmiş, daha sonra da bu metaforlar kategorilere ayrılarak öğrencilerin “Türkoloji”ye yönelik algıları tespit edilmiştir.

Verilerin Analiz Edilmesi

Bu araştırmada verilerin analiz edilmesi ve yorumlanmasında Saban'ın (2008) “İlköğretim I. Kademe Öğretmen ve Öğrencilerinin Bilgi Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler” adlı makalesinden yararlanılmıştır. Bu doğrultuda, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin geliştirdiği metaforların analiz edilmesi ve yorumlanması süreci dört aşamada gerçekleştirilmiştir:

- Adlandırma aşaması
- Eleme ve arıtma aşaması
- Derleme ve kategori geliştirme aşaması
- Geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşaması.

Adlandırma aşamasında, geliştirilen metaforların geçici bir listesi alfabetik sıraya göre yapılarak öğrencilerin belirgin bir şekilde metaforu ifade edip etmediğine bakılmıştır. Eleme ve arıtma aşamasında ise öğrencilerin ürettiği metaforlar tekrar incelenmiş ve metafor kaynağı içermeyen, açıklaması olmayan 34 form elenerek geçerli metaforlara ulaşılmıştır. Derleme ve kategori geliştirme aşamasında, geliştirilen metaforlar olumlu, olumsuz ve hem olumlu hem de olumsuz algı olmak üzere üç gruba ayrıldıktan sonra “Türkoloji” kavramına ilişkin sahip olunan ortak özellikler bakımından 7 kategori altında toplanmıştır. Geliştirilen metaforların yanına örnek öğrenci açıklaması da sunulmuştur. Geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşamasında ise araştırmada ulaşılan 7 kategorinin altında verilen metaforların söz konusu kategoriyi temsil edip etmediğini belirlemek amacıyla uzman görüşüne başvurulmuştur. Bu nedenle, üç uzmana iki liste verilmiştir. Bu listeler şunlardır:

1. Türk Dili ve Edebiyatı 4. sınıfları tarafından geliştirilen 134 metaforun alfabetik sıraya göre dizili olduğu liste.
2. Araştırmacı tarafından oluşturulan 7 kategoriyi ve bu kategorilerin özelliklerini içeren liste.

Uzmanlardan bu iki listeden yararlanarak metaforlarla kategorileri eşleştirmesi istendi. Sonra uzmanların ve araştırmacının yaptığı liste karşılaştırıldı. Karşılaştırma sonunda uzmanların ve araştırmacının 126 metaforunda görüş birliğinde olduğu, fakat 8 metaforunda görüş ayrılığı içinde oldukları görüldü. Daha sonra Miles ve Huberman'ın [Güvenirlilik: Görüş Birliği / (Görüş Birliği + Görüş Ayrılığı)] formülü (Miles ve Huberman, 1994; aktaran Saban, 2008: 430) kullanılarak araştırmacının güvenilirliği hesaplandı. Nitel araştırmalarda uzmanların ve araştırmacının değerlendirmesi arasındaki uyumun % 90 ve üzeri olduğu durumlarda istenilen güvenirlilik sağlanmaktadır (Saban, 2008: 430). Miles ve Huberman'ın formülüne göre, araştırmacının

güvenirligi 126 / (126+8): 0,94 olarak hesaplanmıştır. Bu ise araştırmanın güvenilir olduğunu gösterir.

Bulgular

Araştırmaya katılan Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 4. sınıfında okuyan 320 öğrencinin “Türkoloji” kavramına ilişkin oluşturdukları metaforlar tablolar hâlinde sunulmuş ve araştırma sonuçlarına göre alt başlıklar hâlinde analiz edilerek yorumlanmıştır.

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 4. sınıfında Öğrencilerinin “Türkoloji kavramına ilişkin Geliştirdikleri Metaforlar

Bu başlıkta, öğrenciler tarafından geliştirilen metaforlar alfabetik sıraya göre listelenerek her bir metaforu temsil eden öğrenci sayısı ve yüzdesi sunulmaktadır.

Tablo-2. Türkolojiye ilişkin Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin geliştirdikleri metaforlar ile bunları temsil eden öğrenci sayısı ve yüzdesi

Kategori	Kod	Metaforun Adı	Metaforu Temsil Eden Öğrenci			
			(f)	(%)	Kodlar Toplam	
					(f)	(%)
Olumlu Metaforlar	1.	Ağaç	17	5,3	279	87,7
	2.	Ağaç Kökünü Araştırmak	1	0,3		
	3.	Aile	1	0,3		
	4.	Anlam	1	0,3		
	5.	Anne ve Baba	1	0,3		
	6.	Anne/Ana	6	1,8		
	7.	Ansiklopedi	1	0,3		
	8.	Aşk	4	1,2		
	9.	Ayıklama Makinesi	1	0,3		
	10.	Ayna	4	1,2		
	11.	Baba	2	0,6		
	12.	Bağımlılık	1	0,3		
	13.	Bal	1	0,3		
	14.	Banka	1	0,3		
	15.	Ben	1	0,3		
	16.	Bir Milletın Kalbi	1	0,3		
	17.	Bitki	1	0,3		
	18.	Bulmaca	2	0,6		
	19.	Buzdolabı	1	0,3		
	20.	Can	4	1,2		
	21.	Cevher	1	0,3		
	22.	Çınar	4	1,2		
	23.	Çiftçi	1	0,3		
	24.	Değerlerimiz	1	0,3		
	25.	Deniz	12	3,7		
	26.	Derya	3	0,9		
	27.	Dil	3	0,9		
	28.	Dil Bilimciliği	3	0,9		
	29.	Dünya	1	0,3		
	30.	Düşünce Sistemi	1	0,3		
	31.	Ekmek	1	0,3		
	32.	Evlat	1	0,3		
	33.	Evren	1	0,3		

Turkish Studies

	34.	Felsefe	1	0,3		
	35.	Geçmiş	2	0,6		
	36.	Güneş	1	0,3		
	37.	Halk	1	0,3		
	38.	Hava	3	0,9		
	39.	Hayat	42	13,1		
	40.	Hayat Damarı	1	0,3		
	41.	Hazine	2	0,6		
	42.	Her şey	1	0,3		
	43.	Hürriyet	1	0,3		
	44.	İrmak	1	0,3		
	45.	İşık	1	0,3		
	46.	İlimlerin Kardeşliği	3	0,9		
	47.	İnsan	3	0,9		
	48.	İnsanın Özü	1	0,3		
	49.	Kadayıf	1	0,3		
	50.	Kâinat	1	0,3		
	51.	Kan	2	0,6		
	52.	Kendini Tanımak	4	1,2		
	53.	Kimlik	1	0,3		
	54.	Kitap	1	0,3		
	55.	Kitap Ummanı	1	0,3		
	56.	Kitapların Dili	1	0,3		
	57.	Köklü Bir Ağaç	1	0,3		
	58.	Kültür Taşıyıcısı	1	0,3		
	59.	Kültürel Bir Miras	1	0,3		
	60.	Kültürel Bir Zincir	1	0,3	279	87,7
	61.	Laboratuvar	1	0,3		
	62.	Lezzetli Bir Yemek	1	0,3		
	63.	Maç	1	0,3		
	64.	Memleket	2	0,6		
	65.	Mesuliyet Bilinci	1	0,3		
	66.	Meyve Veren Ağaç	1	0,3		
	67.	Muhafız	1	0,3		
	68.	Müzik	1	0,3		
	69.	Nar	1	0,3		
	70.	Nefes	4	1,2		
	71.	Okyanus	11	3,4		
	72.	Oyun	1	0,3		
	73.	Özleri Biriktirilmiş Bir Çekirdek	1	0,3		
	74.	Sarmaşık	1	0,3		
	75.	Sen	1	0,3		
	76.	Sonu Olmayan Yol	1	0,3		
	77.	Su	21	6,5		
	78.	Şah Damar	2	0,6		
	79.	Şarap	2	0,6		
	80.	Şiir	1	0,3		
	81.	Tarih	9	2,8		
	82.	Toprağa Atılan Tohum	1	0,3		
	83.	Toprak	4	1,2		
	84.	Tren	1	0,3		
	85.	Tutku	1	0,3		
	86.	Türk	1	0,3		
	87.	Türk Dilinin Aynası	1	0,3		
	88.	Türk Dünyası	1	0,3		
	89.	Türk Edebiyatı	1	0,3		
Olumlu Metaforlar						

Turkish Studies

Olumlu Metaforlar	90.	Türk İnsanın Hayatı	2	0,6	279	87,7	
	91.	Türk Milletini Tanımak	1	0,3			
	92.	Türk Milletinin Aynası	2	0,6			
	93.	Türk'ün Özü	1	0,3			
	94.	Türklerin Kalbi	1	0,3			
	95.	Türklük	8	2,5			
	96.	Türklük Bilimi	10	3,1			
	97.	Vatan	1	0,3			
	98.	Yapboz	1	0,3			
	99.	Yaşam	8	2,5			
	100.	Yaşayan Bir Efsane	1	0,3			
	101.	Yeme İçme	1	0,3			
102.	Zaman	1	0,3	38	11,4		
Olumsuz Metaforlar	103.	Afyon	1			0,3	
	104.	Anlamsızlık	1			0,3	
	105.	Aruzlu Şiir	1			0,3	
	106.	Ay	1			0,3	
	107.	Bataklık	1			0,3	
	108.	Bilgisayar	1			0,3	
	109.	Bilinmezlik	1			0,3	
	110.	Boş Bir Uğraş	1			0,3	
	111.	Buzdağı	1			0,3	
	112.	Cansız Bir Yaprak	1			0,3	
	113.	Cevher	1			0,3	
	114.	Çocuk	1			0,3	
	115.	Çöl	1			0,3	
	116.	Çürük Bir Elma	1			0,3	
	117.	Deniz	1			0,3	
	118.	Din	1			0,3	
	119.	Doğu	1			0,3	
	120.	Ecel	1			0,3	
	121.	Eziyet	1			0,3	
	122.	Formasyon	4			1,2	
	123.	Girdap	2			0,6	
	124.	Gönülde Kanayan Yara	1			0,3	
	125.	Hastalık	1	0,3			
126.	İşsizlik	1	0,3				
127.	Kalıp	1	0,3				
128.	Mağara	1	0,3				
129.	Okyanus	2	0,6				
130.	Sınıf Ayrımı	1	0,3				
131.	Sigara	1	0,3				
132.	Unutkanlık	1	0,3				
133.	Üç Bilinmeyenli Denklem	1	0,3				
134.	Verem	1	0,3				
135.	Yılan Hikâyesi	1	0,3	3	0,9		
Hem Olumlu Hem de Olumsuz Metaforlar	136.	Kadın	2			0,6	
	137.	Şehir	1	0,3			
*Yüzde hesaplarında kusuratlar yuvarlanmıştır.			Toplam	320	100	320	100

Tablo-2 incelendiğinde, 320 Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 4. sınıf öğrencisinin Türkoloji kavramıyla ilgili 134 metafor geliştirdikleri görülmektedir. Bu veriler, % 2,3 öğrencinin bir metafor geliştirdiğini göstermektedir. Bu durum ise öğrencilerin imaj dünyasının birbirine yakın olduğunu gösterir. Bununla birlikte, “Aynı kültür içerisinde yer alan bireyleri, oluşturdukları ortak değer yargılarıyla genel bir toplum bilinci oluşturmakta ve bireyler benzer durumlarda benzer tepkiler gösterir hâle gelmektedir.” (Sığırı vd., 2009: 2). Aynı kültürü paylaşan bireylerin birbirine

Turkish Studies

benzer (deniz, derya gibi) metaforlar üretmesi doğal bir durum olarak karşılanabilir. Geliştirilen metaforların büyük bir çoğunluğunun (% 87,7) olumlu, % 11,4’ünün olumsuz, % 0,9’unun ise hem olumlu hem de olumsuz çağrışımlar oluşturduğu görülmektedir. Bununla birlikte cevher, deniz ve okyanus metaforlarının hem olumlu metaforlar grubunda hem de olumsuz metaforlar grubunda yer aldığı görülmektedir. Bu veriler, öğrencilerin Türkoloji kavramına ilişkin olumlu bir tutum içerisinde olduklarını gösterir. Öğrencilerin en fazla hayat, su, deniz, ağaç, Türklük bilimi gibi metaforlar kullandığı görülmektedir.

“Türkoloji” Kavramına İlişkin Öğrencilerin Kullandığı Metafor Kategorileri

Bu başlıkta, öğrenciler tarafından geliştirilen metaforlar kategorilere ayrılarak kategoriye ve metaforu temsil eden öğrenci sayısı ve yüzdesi sunulmaktadır.

Tablo-3. Türkoloji kavramına ilişkin geliştirilen olumlu metaforlar, metafor kodları ile bunları temsil eden öğrenci sayısı ve yüzdesi.

Kategori	Kod	Metafor	Örnek Öğrenci Açıklamaları	Metaforu Temsil Eden Öğrenci			
				(f)	(%)	Kodlar Toplam	
						(f)	(%)
Değer Verme / Katma	4	Anlam	“Bizi biz yapan değerlere anlam kazandırır.”	1	0,3	138	44,1
	6	Anne / Ana	“Kişiliğimizi oluşturur.”	6	1,8		
	8	Aşk	“Aşk ve Türkoloji kıvılcımla başlar. Kıvılcım daha sonra aşka dönüşür.”	4	1,2		
	11	Baba	“Her şeyin (dilin, kültürün, edebiyatın vb.) babasıdır.”	2	0,6		
	12	Bağımlılık	“Bir defa tadını alır ve inceliklerini kavransanız onu terk edemezsiniz.”	1	0,3		
	16	Bir Milletın Kalbi	“Türk milletini var eden değerlerle bütünleşmiştir.”	1	0,3		
	17	Bitki	“Bitki narin yapılıdır. Türkoloji de Türkologların titizlikle üzerinde durması gerektiği bir bilimdir.”	1	0,3		
	18	Bulmaca	“Türkoloji eserlerini bulmaca çözer gibi okuyorum. Ve bu bana çok zevk veriyor.”	1	0,3		
	20	Can	“Türkoloji olmadan insan kendi benliğinin, ulus bilincinin farkında olamaz.”	4	1,2		
	21	Cevher	“İşledikçe güzelleşir.”	1	0,3		
	25	Deniz	“Sonsuzluğa uzanan bir el gibidir.”	4	1,2		
	29	Dünya	“Dünya insanın, Türkoloji de Türkün var olduğu yerdir.”	1	0,3		
	31	Ekmek	“Türk milletinin ihtiyacıdır.”	1	0,3		
32	Evlat	“Türkolojiyi terk etmemiz imkânsızdır.”	1	0,3			

Turkish Studies

Değer Verme / Katma	33	Evren	“Türkoloji vasıtasıyla evrenle bütünleşirim.”	1	0,3	138	44,1
	38	Hava	“Hava olmadan canlılar yaşayamayacağı gibi Türkoloji olmadan Türk milleti yaşayamaz.”	3	0,9		
	39	Hayat	“Türkoloji olmazsa dil olmaz, dil olmazsa millet olmaz, millet olmazsa da ben olmam. Bu nedenle Türkoloji hayatın kendisidir.”	42	13,1		
	40	Hayat Damarı	“İnsan için hayat damarı ne ifade ediyorsa bir millet için de Türkoloji onu ifade eder.”	1	0,3		
	41	Hazine	“Derinlere inildikçe birbirinden kıymetli eserlerle, anlamlarla, sözcüklerle karşılaşılır.”	2	0,6		
	43	Hürriyet	“Dil olmadan millet hür olamaz. Bu nedenle Türkoloji hürriyettir.”	1	0,3		
	45	Işık	“Geleceğin önündeki karanlıkları yaran bir ışıktır.”	1	0,3		
	47	İnsan	“İnsan olmadan toplum ve kültür olmazsa Türkoloji olmadan da bu saydıklarım olmaz.”	3	0,9		
	48	İnsanın Özü	“İnsanın özü gibi değerlidir.”	1	0,3		
	49	Kadayıf	“Meşakkatli bir sürecin sonunda damağımız önce sert tel hamurla daha sonra o enfes tat ile tanışırız, Türkoloji gibi.”	1	0,3		
	50	Kâinat	“Kâinat kadar büyüktür.”	1	0,3		
	51	Kan	“İnsanı ayakta tutan kandır, milleti ayakta tutan da Türkoloji’dir.”	2	0,3		
	54	Kitap	“İçine girdikçe, içinde ilerledikçe değeri anlaşılır.”	1	0,3		
	55	Kitap Ummanı	“Çok güzel kitapları çok barındırır.”	1	0,3		
	59	Kültürel Bir Miras	“Türlüğün geçmişinin ve bugünün koruyucusu ve yaşatıcısıdır.”	1	0,3		
	60	Kültürel Bir Zincir	“Türk kültür ve tarihini kuşaktan kuşağa taşır. Millet bilinci oluşturur.”	1	0,3		
	62	Lezzetli Bir Yemek	“Türkoloji konularını çalıştıkça lezzetli bir yemek yemiş gibi oluyorum.”	1	0,3		
	64	Memleket	“Türkoloji de memleket gibi vazgeçemeyeceğimizdir. Çünkü bizi biz yapar.”	2	0,6		
65	Mesuliyet Bilinci	“Türk olma bilincini aşılır.”	1	0,3			
66	Meyve Veren Ağaç	“Ağaçlar emek ister, insanlar da ağacın inceliklerini bilir ve onu doğru beslerlerse meyvesini alırlar. Türkoloji de böyledir, emek ister.”	1	0,3			

Turkish Studies

Değer Verme / Katma	70	Nefes	"Yaşamın her aşamasında onunla birliktedir."	4	1,2	138	44,1
	72	Oyun	"Türkolojiden bir çocuğun oyundan aldığı hazzı alıyorum."	1	0,3		
	73	Özleri Biriktirilmiş Çekirdek	"Çekirdeğin özünün çok önemli olması gibi Türkoloji de çok değerlidir."	1	0,3		
	74	Sarmaşık	"İnsanı yavaş yavaş sarmaya başlar, daha sonra tutkuya dönüşür."	1	0,3		
	75	Sen	"Çünkü sen olmadan ben olmam. Türkoloji olmadan da olamam."	1	0,3		
	77	Su	"Olmazsa olmazımdır."	21	6,5		
	78	Şah Damar	"Şah damarımız olmazsa bu koca beden nasıl anlamsız olursa Türkoloji olmazsa da Türkiye'deki bilim, sanat, edebiyat gibi alanlar eksik kalır, olmazdı."	2	0,6		
	79	Şarap	"Eskidikçe daha fazla önem kazanan bir bilimdir."	2	0,6		
	80	Şiir	"Okudukça, öğrendikçe arzum ve isteğim artar."	1	0,3		
	83	Toprak	"İnsan topraktan yaratıldı, Türklükte Türkolojiden..."	4	1,2		
	85	Tutku	"Türkoloji'yle uğraşmak her şeyden önce bir tutku işidir."	1	0,3		
	94	Türklerin Kalbi	"Kalp insan için olmazsa olmazdır, Türkoloji de Türkler için olmazsa olmazdır."	1	0,3		
	97	Vatan	"İnsanın dili vatandır. Her vatanın bir milleti her milletin bir dili vardır. Türkçe de bizim dilimizdir ve bu yol Türkolojiden geçer."	1	0,3		
101	Yeme İçme	"Türk Dili ve Edebiyatı okuyan öğrenciler için bir ihtiyaçtır."	1	0,3			
Disiplin	1	Ağaç	"Nasıl ki bir ağaç çeşitli dallardan, köklerden oluşur, Türkoloji de diğer bilimlerin özünden oluşur."	17	5,3	50	15,6
	14	Banka	"Türklükle ilgili her şeyi koruma altına alır."	1	0,3		
	18	Bulmaca	"Metni çözümlenme, okunamayan yerleri okuma, şifreleri çözmek onun amacıdır."	1	0,3		
	19	Buzdolabı	"Erimekte olan Türk kültürünü en güzel ve sağlam bir şekilde muhafaza edebilecek olan Türkoloji'dir."	1	0,3		
	22	Çınar	"Köküne inilemeyen ve sürekli büyümeye devam eden bir yapıdadır."	4	1,2		

Turkish Studies

Disiplin	30	Düşünce Sistemi	“Düşünce sisteminin gerektirdiği her ideal ve ülkü kendisinde vardır.”	1	0,3	50	15,6
	44	Irmak	“Durağan değildir, sürekli değişir ve değişecektir.”	1	0,3		
	46	İlimlerin Kardeşliği	“Birçok yan dal ve farklı ilimle birlikte büyür.”	3	0,9		
	57	Köklü Bir Ağaç	“Kökleri ve dalları çok geniş bir coğrafyaya yayılmıştır.”	1	0,3		
	63	Maç	“Maçın başından sonuna kadar değişim yaşanmaktadır, Türkoloji de böyledir. Sürekli değişir.”	1	0,3		
	67	Muhafız	“Türkoloji sayesinde Türkçemiz korunmaktadır.”	1	0,3		
	68	Müzik	“Farklı ses ve dokuları içerisinde barındırıp bir bütün oluşturur.”	1	0,3		
	69	Nar	“İkisi de içine girdikçe çoğalır.”	1	0,3		
	71	Okyanus	“Okyanusta ne kadar damla varsa Türkoloji camiasında da o kadar bitmez tükenmez harika bilgi vardır.”	11	3,4		
	76	Sonu Olmayan Yol	“Türk var oldukça Türkoloji de var olacaktır.”	1	0,3		
	82	Toprağa Atılan Tohum	“Kaşgarlı tarafından toprağa atılan bu tohum günümüzde de en önemli bilim dallarındandır.”	1	0,3		
	98	Yapboz	“Bütün iş eksik parçaları birleştirmektir.”	1	0,3		
	100	Yaşayan Bir Efsane	“Türkoloji geçmişle bir ulusun tarihinden izler taşıdığı ve günümüzde de var olduğu için yaşayan bir efsanedir.”	1	0,3		
102	Zaman	“Sürekli ileriye doğru akar.”	1	0,3			
İnceleme Alanı	2	Ağaç Kökünü Araştırmak	“Ağacın dallarını tarihe, dile, edebiyata benzetirsek Türkoloji de bu dalları var eden kökü araştırmaktır.”	1	0,3	91	28,3
	3	Aile	“Türkoloji aile gibi geleneği, dili, tarihi geçmişten günümüze devam ettirmiştir.”	1	0,3		
	5	Anne ve Baba	“İnsanın geçmişini, geleceğini, Türklüğünü anlatır.”	1	0,3		
	7	Ansiklopedi	“İçinde her bilgiyi barındırır. Neye ihtiyaç duysak bulabiliriz.”	1	0,3		
	9	Ayıklama Makinesi	“Türkoloji, dilde mevcut olan zararlı öğeleri ayıklar, uyarlar ve zararsız kılar.”	1	0,3		
	10	Ayna	“İçinde bulunduğumuz toplumu yansır.”	4	1,2		

Turkish Studies

İnceleme Alanı	13	Bal	"Tarih çiçeğinden, edebiyat çiçeğinden, coğrafya çiçeğinden, dil çiçeğinden süzülerek oluşmuştur."	1	0,3	91	28,3
	15	Ben	"Beni araştırmaktadır."	1	0,3		
	23	Çiftçi	"Türklüğün verimli topraklarını en iyi değerlendirendir."	1	0,3		
	24	Değerlerimiz	"Bizi biz yapan dil, ulus olma bilinci gibi değerleri inceler."	1	0,3		
	25	Deniz	"Deniz nasıl içinde birçok şey barındırıyorsa Türkoloji de tarih, coğrafya, dil gibi birçok unsur barındırır."	8	2,5		
	26	Derya	"Gemiler nasıl deryaya açılmışsa dil ve tarih de Türkolojiye açılmıştır."	3	0,9		
	27	Dil	"Türk dilinin disiplinli bir şekilde incelenmesi yapılır."	3	0,9		
	28	Dil Bilimciliği	"Türk dilini bilimsel yöntemler kullanarak inceler."	3	0,9		
	34	Felsefe	Türk milletinin felsefesini inceler.	1	0,3		
	35	Geçmiş	"Türkün tarihini yansıtır."	2	0,6		
	36	Güneş	"Türk dili ve kültürünü aydınlatır."	1	0,3		
	37	Halk	"Bir kültüre ait her şeyi içerisinde barındırır."	1	0,3		
	42	Her Şey	"Türk'le ilgili her şeyi inceler."	1	0,3		
	50	Kâinat	"Gezegenleri dile, tarihe, coğrafyaya, edebiyata benzetirsek Türkoloji de bunları kapsayan bir kâinattır."	1	0,3		
	52	Kendini Tanımak	"Yapılan alışmalarla kendimizi, ecdadımızı, bu bağlamda geçmişten günümüze birikimlerimizi öğrenmekteyiz."	4	1,2		
	53	Kimlik	"Türkü araştırdığı için Türk'ün kimliğidir."	1	0,3		
	56	Kitapların Dili	"Kitapların dilini anlamak, Türk kültürünü anlamak ve kavramaktır."	1	0,3		
	58	Kültür Taşıyıcısı	"Türkoloji kültürel konularla uğraşır ve bunları kuşaktan kuşağa aktarır."	1	0,3		
	61	Laboratuvar	"Türk kavramını verilere dayalı olarak inceler."	1	0,3		
	81	Tarih	"Türklerin tarihini, kökenini, gelenek ve göreneklerini inceler."	9	2,8		
84	Tren	"Nasıl ki tren birbirine bağlı vagonlardan oluşuyorsa Türkoloji de Türklüğü ele alan birçok vagondan oluşmaktadır."	1	0,3			
86	Türk	"İçinde tılsımlı bir söz barındırır ve bu sözle ilgili her şeyi inceler."	1	0,3			

Turkish Studies

İnceleme Alanı	87	Türk Dilinin Aynası	“Türkoloji, Türk dilini bütün yönleriyle ele alıp titizlikle işlediği için Türk dilinin aynasıdır.”	1	0,3	91	28,3	
	88	Türk Dünyası	“Adriyatik’ten Çin Seddi’ne kadar olan Türk coğrafyasını inceler.”	1	0,3			
	89	Türk Edebiyatı	“Türk edebiyatını yoğun bir şekilde inceler.”	1	0,3			
	90	Türk İnsanın Hayatı	Türk milletinin yaşayışını, düşüncesini, dilini, kültürünü anlatır.”	2	0,6			
	91	Türk Milletini Tanımak	“Türk milletinin dününü ve bugününü araştıran, geleceğine yön veren bilim dalıdır.”	1	0,3			
	92	Türk Milletinin Aynası	“Türk insanının kültür birikimini, tarihini günümüze yansıtır.”	2	0,6			
	93	Türk’ün Özü	“Türk’ün özünü anlatır.”	1	0,3			
	95	Türklük	“Türklükle ilgili olan her şey inceleme sahasına girer.”	8	2,5			
	96	Türklük Bilimi	“Türk edebiyatını ve tarihini araştıran, köklerini araştıran bilimdir.”	10	3,1			
	99	Yaşam	“Bir milletin değerlerini, kültürünü, ahlakını, kısacası yaşamını içine alır.”	8	2,5			
*Yüzde hesaplarında kusuratlara yuvarlanmıştır.				Toplam	279	88	279	88

Tablo-3 incelendiğinde, olumlu metafor geliştiren öğrencilerin büyük bir çoğunluğu (% 44,1) Türkolojiye değer verdiklerini ve Türkolojinin kendilerine değer kattığını ifade etmiştir. Bu durum ekmek, hayat, nefes gibi metaforlarla ifade edilmiştir. Öğrencilerin % 15,6’sı Türkolojiyi bir disiplin olarak görmekte ve bunu okyanus, ağaç, ilimlerin kardeşliği gibi metaforlarla ifade etmektedir. Öğrencilerin % 28,3’ü ise metaforlarında Türkolojinin inceleme alanlarını vurgulamış ve bunu Türklük bilimi, deniz, tarih gibi metaforlarla aktarmıştır.

Turkish Studies

Tablo-4. Türkoloji kavramına ilişkin geliştirilen olumsuz metaforlar, metafor kodları ile bunları temsil eden öğrenci sayısı ve yüzdesi

Kategori	Kod	Metafor	Örnek Öğrenci Açıklamaları	Metaforu Temsil Eden Öğrenci			
				(f)	(%)	Kodlar Toplam	
						(f)	(%)
Bilimsel Eksiklik	106	Ay	“Nereden bakarsan bak bir yanı hep karanlık. Karanlığı keşfe çıkan da yok.”	1	0,3	13	3,9
	109	Bilinmezlik	“Thomsen, Radloff gibi Batılılar her zaman çalışmış. Bizim Türklerin ne yaptığı bilinmiyor. Bu nedenle bilinmezlik gibidir.”	1	0,3		
	111	Buzdağı	“Türkolojinin araştırılmamış konuları, buzdağının görünmeyen kısmı kadar vardır.”	1	0,3		
	112	Cansız Bir Yaprak	“Kaşgarlının yeşerttiği yaprağı Türkologlar cansızlaştırdı.”	1	0,3		
	113	Cevher	“Cevher işlemek çok zordur. Türkolojide de çok cevher vardır. Fakat bu cevherleri işleyecek adam nerede?”	1	0,3		
	114	Çocuk	“Bilimsel anlamda daha çocuk, büyümesi gerek.”	1	0,3		
	119	Doğu	“Doğunun viraneliği gibi kendine özgü sistemi olmayan bir bilimdir.”	1	0,3		
	124	Gönülde Kanayan Yara	“O kadar çok yapılması gereken iş var ki fakat kimse yapmıyor.”	1	0,3		
	127	Kalıp	“Belirli kalıpları vardır. Bir türlü kalıplarını kıramıyor.”	1	0,3		
	128	Mağara	“Mağaralar gibi karanlık tarafı çoktur. Araştırmacıları beklemekte.”	1	0,3		
	129	Okyanus	“Okyanustaki su kadar ele alınmamış birçok konu var. Ancak araştırılacak kaliteli araştırmacı yok.”	2	0,6		
	132	Unutkanlık	“O kadar çok eser inceliyoruz ki unutkan olmamak elde değil. Bu durumda çalışmalarımıza engel oluyor.”	1	0,3		

Turkish Studies

İş Kaygısı	110	Boş Bir Uğraş	“Sonunda işsiz kalırsın.”	1	0,3	8	2,5
	116	Çürük Bir Elma	“Bu bölümü bitirdiğin zaman iş bulamazsın ve elman çürür.”	1	0,3		
	122	Formasyon	“Bu bölümü bitirince formasyon alamayacağım ve öğretmen olamayacağım.”	4	1,2		
	126	İşsizlik	“Bitirince boşta kalırsın.”	1	0,3		
	135	Yılan Hikâyesi	“Türkoloji okuyanların öğretmen olması yılan hikâyesine döndüğünden kaliteli öğrencilerin tercih etmediği bir bölüm.”	1	0,3		
Olumsuz Tutum	103	Afyon	“İnsanı uyuşturur ve ideolojileştirip bağımlı hale getirir.”	1	0,3	17	5
	104	Anlamsızlık	“Anlamsız, işimize yaramayan bilgiler sunmaktan başka bir şey değil.”	1	0,3		
	105	Aruzlu Şiir	“Aruzlu şiirlerden bir anlam kuramadığım gibi Türkolojiden de bir anlam kuramıyorum. Yani Türkoloji anlamsız.”	1	0,3		
	107	Bataklık	“İçine düştün mü bir kere çırpındıkça daha da batarsın.”	1	0,3		
	108	Bilgisayar	“İkisi de beni çok yıprattı.”	1	0,3		
	115	Çöl	“Çölün bir insanı bunaltması gibi Türkoloji de beni bunaltıyor.”	1	0,3		
	117	Deniz	“Türkoloji çalışmak yüzme bilmeyen birisinin denize atılması gibidir. Ne yaparsan yap boğulursun.”	1	0,3		
	118	Din	“Her ikisi de ideolojileştirilmiştir.”	1	0,3		
	120	Ecel	“O kadar zor bir alan ki sınavlar yaklaştıkça ecel terleri döküyorum.”	1	0,3		
	121	Eziyet	“Türkoloji kelimesi bile insana eziyet vermekte.”	1	0,3		
	123	Girdap	“Türkolojinin konuları bir girdap gibi beni içine çekiyor ve ben boğuluyorum.”	2	0,6		
	125	Hastalık	“İnsanı kanser eder.”	1	0,3		
	130	Sınıf Ayrımı	“Sınıf ayrımı oluşturmanın bilimidir.”	1	0,3		

Turkish Studies

	131	Sigara	“Bağımlılık yapar ve bütün bağımlılıklar kötüdür.”	1	0,3			
	133	Üç Bilinmeyenli Denklem	“Ne kadar uğraşırsan uğraş çözemezsin.”	1	0,3			
	134	Verem	“İnsanı içten içe bitirir.”	1	0,3			
*Yüzde hesaplarında küsuratlar yuvarlanmıştır.				Toplam	38	11,4	38	11,4

Tablo-4 incelendiğinde, 320 öğrencinin %5’i Türkolojiye olumsuz tutum sergileyecek düşünceye sahip oldukları, %3,9’u Türkolojinin bilimsel eksikliklerle dolu olduğunu, % 2,5’u ise Türkoloji bölümlerinde okuyan öğrencilerin iş kaygısıyla örülü olduğunu ifade etmiştir.

Tablo-5. Türkoloji kavramına ilişkin geliştirilen hem olumlu hem de olumsuz metaforlar, metafor kodu ile bunları temsil eden öğrenci sayısı ve yüzdesi

Kategori	Kod	Metafor	Örnek Öğrenci Açıklamaları	Metaforu Temsil Eden Öğrenci				
				(f)	(%)	Kodlar Toplam		
						(f)	(%)	
Olumlu ve Olumsuz Tutum	136	Kadın	“Ne onla oluyor ne de onsuz oluyor.”	2	0,6	3	0,9	
	137	Şehir	“İkisinin de dar sokakları, çıkmaz yerleri, güzellikleri ve çirkinlikleri vardır.”	1	0,3			
*Yüzde hesaplarında küsuratlar yuvarlanmıştır.				Toplam	3	0,9	3	0,9

Tablo-5 incelendiğinde, 320 öğrencinin %0,9’unun kadın ve şehir metaforları aracılığıyla Türkolojiye ilişkin hem olumlu hem de olumsuz tutum sergiledikleri görülmektedir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bireylerin geçmiş yaşantıları ya da yaşam tarzlarındaki farklılıklar, nesnelerin ya da kavramların farklı algılanmasına imkân vermektedir. Bu nedenle, bir nesne ya da kavramla ilgili birden çok metafor geliştirilebilir. Bir kelimeye/kelime grubuna çok sayıda anlam yüklenmesi duygu ve düşüncelerin bilinçaltına esrarengiz yolculuğunu göstermektedir. Bu çalışmada, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 4. sınıf öğrencilerinin Türkolojiye ilişkin algıları metaforlar aracılığıyla incelenmiştir. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü 4. sınıf öğrencileri Türkoloji/Türklük bilgisiyle ilgili olumlu 102, olumsuz 33, hem olumlu hem de olumsuz 2 metafor geliştirmişlerdir. Bu metaforlar ve bu metaforların açıklama cümleleri aracılığıyla Türkoloji değer verme/değer katma, disiplin, inceleme alanı, bilimsel eksiklik, iş kaygısı, olumsuz tutum ve olumlu-olumsuz tutum şeklinde kodlanmıştır.

“Türkoloji” kavramına ilişkin araştırmaya katılan öğrencilerin % 87,7’sinin hayat, ağaç, deniz gibi metaforları kullanarak olumlu; % 11,4’ünün formasyon, din, çöl gibi metaforları

Turkish Studies

kullanarak olumsuz, % 0,9'unun ise kadın ve şehir metaforlarını kullanarak hem olumlu hem de olumsuz bir algı içinde oldukları görülmektedir. Öğrencilerin % 87,7'sinin;

1. Türkolojinin kendilerine değer kattığı / Türkolojiye değer verdikleri (% 44,1),
2. Türkolojinin inceleme alanlarının olduğu (%28,3)
3. Türkolojiyi bir disiplin olarak gördükleri (%15,6) algısına sahip oldukları tespit edilmiştir.

Türk Dili ve Edebiyatı 4. sınıf öğrencilerinin geliştirdikleri olumlu metaforlar ve bu metaforların açıklama cümleleri irdelendiğinde, bu öğrencilerin Türkolojiyi sevdikleri, önemsedikleri ve özümstedikleri görülmektedir. Bununla birlikte, geliştirilen metaforlar aracılığıyla, Türkolojinin sadece Türk dilinden ya Türk tarihinden ibaret olmadığını Türk'e ait ne varsa bu disiplinin inceleme alanı içerisinde olduğunu düşündükleri görülmektedir.

Yapılan kaynak taramasında (Öztürk, 2007; Saban, 2008; Akkaya, 2011) olumlu metafor geliştiren bireylerin genelde ağaç, hayat gibi metaforlar kullandıkları görülmektedir. Bu durum, aynı kültür ya da coğrafya içerisinde yaşayan bireylerin birbirine yakın ya da aynı metaforları geliştirdiklerini gösterir. Bu bağlamda “ağaç” metaforu şöyle belirginleştirilebilir: Türkler, yaşam felsefesinin kuruluşundan günümüze kadar gelen tüm zamanlarında “ağaç”ın kutsal olduğuna inanmıştır (Ögel, 1995: 465-494). Bu yaşam tarzından hareketle ağacın oluşumu/gelişimi arasında kendisiyle ilişki kuran Türk milleti bunu ifadelerinde ve edebî metinlerinde sıkça kullanmıştır. Olumlu metafor kullanımında birbirinden habersiz insanların “ağaç” metaforunu kullanması aynı kültür ve coğrafya içerisinde yaşayan insanların ortak imaj dünyasına bir örnektir. Bu durum, diğer metaforlar için de geçerlidir.

Olumsuz algıya sahip öğrenciler ise

1. Olumsuz tutum (%5,0),
2. Bilimsel eksiklik (% 3,9),
3. İş kaygısı (% 2,5) kategorilerini destekleyen metaforlar geliştirmiştir.

Özellikle Türkologların az yetişmesi ve yetişen personelin iş bulamaması Türk Dili ve Edebiyatı 4. sınıf öğrencilerinin Türkolojiye olumsuz bir şekilde bakmalarının nedeni olarak görülebilir. Türkolojinin bir alt dalı gibi görülebilecek olan Türk dili ve edebiyatı eğitimi alan öğrencilerin bu bölümlere isteyerek geldikleri düşünüldüğünde % 11,4 oranının azımsanmayacak bir oran olduğunu düşündürür. Bu nedenle, olumsuz algıların ortadan kaldırılıp olumlu algıya sahip öğrencilerin çoğaltılması gerekir.

Hem olumlu hem de olumsuz algıya sahip öğrenciler ise hem olumlu hem de olumsuz tutum kategorisini destekleyen metaforlar geliştirmiştir. Bu öğrenciler, Türkolojinin hem güzel yanlarını hem de Türkolojinin çok fazla zaman ayrılması gereken bir disiplin olması gibi bazıları için meşakkatli olan yanlarını ifade etmişlerdir.

Morgan'a göre; metafor kullanımı, genel olarak dünyayı kavrayışımıza yardım eden bir düşünme ve görme biçimi (Morgan, 1980: 606-622; aktaran Çelikten, 2006: 270) olduğundan bireyseldir. Bu nedenle, metafor geliştiren kişi sayısı kadar çok metafor ya da metafor açıklaması olabilir. Bu durum, araştırmaya katılan Türk Dili ve Edebiyatı 4. sınıf öğrencilerinin toplam 320 metafor geliştirebilecekleri anlamına gelmektedir. Fakat, öğrenciler 134 metafor geliştirmişlerdir. İnsanların buldukları coğrafya, kavram alanının genişliğini ve dil kullanımını etkilediği düşünüldüğünde bu durum doğal olarak karşılanabilir. İklim, dilin kullanımı, kelimelerin kapsam alanını ve anlam bütünlüğünü oluşturmada etken bir rol oynamaktadır. Yapılan çalışmada Çukurova Üniversitesinden gelen metaforlarda “deniz, okyanus” kavramlarının çokluğu ile

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 8/1, Winter 2013

Karadeniz Teknik Üniversitesinde ise “ağaç ve dağ” kavramlarının çokluğu bunun en güzel örneğini oluşturmaktadır.

Metaforlar, düşünce dünyasında ilişkide oldukları kavramlarla birlikte anılırlar. Bu durum ünlü dilbilimci Wittgenstein'in (2010: 43) “Anlam kullanımdır.” sözünü hatırlatmaktadır. Türkoloji kavramı ile ilgili yukarıdaki farklı kullanımlar benzerlik ve farklılıkların bir kavramda ortaya çıkmasını sağlamıştır. Örneğin, deniz metaforu hem olumlu hem de olumsuz algı içeren kategoride yerini bulmuştur.

Türkoloji ile ilgili güçlü sinyaller almanın bir diğer yolu ise yıllara göre bu metafor analizinin yenilenmesi ve genç/yaşlı Türkologların verdiği cevapların mukayese edilmesidir. Türkolojinin bu mukayesesi Türklük bilgisinin aile öyküsünün çıkarılmasını sağlayacaktır. Bununla birlikte, Türkoloji'yle ilgili disiplinler arası çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu nedenle, Türk Dili ve Edebiyatı 4. sınıf öğrencilerinin dışında dünya Türkoloji merkezlerinde okuyan öğrencilerin de Türkolojiye ilişkin algıları da tespit edilebilir.

KAYNAKÇA

- AKKAYA Ahmet (2011). İlköğretim 8. Sınıf Öğrencilerinin Konuşma Kavramına İlişkin Algıları, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. (7) <http://adyusbd.com/Makaleler/935693539AKKAYA,%20AHMET.pdf> adresinden 14.07. 2012 tarihinde edinilmiştir.
- BURAN Ahmet (2010). *Kurşunlanan Türkoloji*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- BURAN Ahmet, Alkaya Ercan (2009, “Çağdaş Türk Lehçeleri”, Ankara: Akçağ Yayınları.
- BÜYÜKÖZTÜRK Şener (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- ÇELİKTEN Mustafa (2006). Kültür ve Öğretmen Metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2006/2, 269-283.
- ÇETİN İsmet, ESKİMEN A. Derya (2012). Avrupa'da Türkoloji Öğrenimi Gören Öğrencilerin Türk Dili, Edebiyatı ve Kültürüne İlişkin Görüşleri: Fransa Inalco Örneği. *Turkish Studies- International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, (7/1) s. 19-35. http://turkishstudies.net/Makaleler/1236007492_3_%C3%A7etinismet_eskimenderya_tt.pdf adresinden 14.08.2012 tarihinde edinilmiştir.
- ERCİLASUN Ahmet Bican (1997). “Türk Dilinin Bugünkü Durumu ve Yayılma Alanları” *Yüksek Öğretim Öğrencileri için Türk Dili ve Kompozisyon Bilgileri* (Haz.: Zeynep Korkmaz vd.), Ankara: Yükseköğretim Kurumu Matbaası, s. 55-63.
- ÖGEL Bahaeddin (1995). *Türk Mitolojisi*. Ankara: TTK Yayınları.
- ÖZDEMİR Nebi (2006). *Türklük Bilimi'ndeki Kalıplaşmalar ve Açılımlar*, I. Türkiyat Araştırmaları Sempozyumu Bildirileri, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü. http://www.turkiyat.hacettepe.edu.tr/I_Turkiyat_Arastirmalari_Sempozyumu.pdf#page=16 adresinden 14.08.2012 tarihinde edinilmiştir.
- ÖZTÜRK Çağrı (2007). Sosyal Bilgiler, Sınıf ve Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının ‘Coğrafya’ Kavramına Yönelik Metafor Durumları. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. http://kefad.ahievran.edu.tr/archieve/pdfler/Cilt8Sayi2/JKEF_8_2_2007_55_69.pdf adresinden 14.08. 2012 tarihinde edinilmiştir.

-
- SABAN Ahmet (2008). İlköğretim I. Kademe Öğretmen ve Öğrencilerinin Bilgi Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler. *İlköğretim Online*. 7(2), 421-455. <http://ilkogretimonline.org.tr/vol7say2/v7s2m15.pdf> adresinden 14.08.2012 tarihinde edinilmiştir.
- SİĞRİ Ünsal, TABAK Akif, ERCAN Ümit. (2009). Kültürel Değerlerin Yönetmel Kapsamda Analizi: Bankacılık Sektörü Örneği. *Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,1 (1) http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/49/1148/134_80.pdf adresinden 12.08.2012 tarihinde edinilmiştir.
- WITTGENSTEIN, Ludwig. (2010). *Felsefi Soruşturmalar*, (Çeviren: Haluk Barışcan). İstanbul: Metis Yayınları.